

§6.4 ХРИСТИЯНСЬКА ТЕРАПІЯ ДУШІ: ТРАНСЦЕНДЕНТНИЙ ВИМІР РЕАЛІЗАЦІЇ (Савчин М.В., Дрогобицький державний педагогічний університету імені Івана Франка)

Вступ. Як показує аналіз [1; 2; 3; 4] фахівці з сучасної психологічної практики не враховують цілісне уявлення про людину в єдності тіла, душі та духу, а її внутрішній світ трактують як тільки психічну (і особистісну) сферу та не включають в нього духовну складову. Заперечуючи реальність трансцендентного та іманентно існуючого Бога, вони спрямовують свої професійні зусилля тільки на частину внутрішнього світу людини. З цієї причини сучасна психологічна практика не дає прямі та адекватні відповіді на фундаментальні проблеми життя сучасної людини, зокрема, проблеми конструктивного позитивного сенсу та здорового стилю життя, про сутність фундаментальних здатностей особистості вірити, любити, творити добро і боротися зі злом, творити свободу та відповідальність, надіятися, прощати, терпіти і каятися [5; 6; 7]. Фактично, людина, її внутрішній світ та життєдіяльність не розглядається автентично.

Часто у роботі з клієнтами практичні психологи культивують егоїзм, рекомендують практикувати постійні задоволення, в т.ч. шкідливі і примітивні, та прагнути до комфорту як однієї з нібито визначальні мотиваційні тенденції особистості та одночасно прямо не рекомендують постійно виконувати обов'язки перед іншою людиною, групами та суспільством загалом з метою реалізації та розвитку фундаментальних особистісних здатностей, що суперечить моральним принципам та християнському світогляду. Працюючи з віруючим клієнтом, вони вносять суперечність в його християнський світогляд, чим зумовлюють внутрішній екзистенційний конфлікт, незадоволеність пропонованими рекомендаціями

та результатами психотерапії взагалі. Сучасні психотерапевти фактично послідовно працюють тільки з гріховною частиною природи людини, одночасно заперечуючи онтологічну реальність гріха. Вони не орієнтуються на духовність особистості, зокрема, благодать, відкуплення, що дає можливість для радикального позитивного відновлення та виздоровлення особистості. Пояснюючи феноменологію внутрішнього світу особистості та її життя з допомогою тільки природних психологічних законів, вони нехтують фундаментальними принципами духовної парадигми психології. Проблема полягає ще й в тому, що навіть сучасна християнська психологія є заручницею методологічних і теоретичних засад наукової психології, використовуючи методи практичної психології, які суперечать християнському світогляду.

Виклад основного матеріалу. Запропонований нами термін «християнська терапія душі», обґрунтовується первісним уявленням про психологію як науку про душу, в якій одночасно присутні психіка та духовне я. Як показує метаметодологічний аналіз [8], допомагаючи клієнту в розв'язанні його особистісних проблем, терапевт має орієнтуватися на цілісне уявлення про внутрішній світ, в якому є психіка як прижиттєве утворення соціального походження, зумовлене власною активністю та самоактивністю особистості, з одного боку, та духовне я трансцендентного походження, з другого. Згідно християнського світогляду у сукупності усіх своїх складових людина є творіння Бога, який є автентичною онтологічною основою її внутрішнього світу та зовнішньої життєдіяльності. Духовне громадянство людини – особиста відповідь Отцеві, коли вона керується Правдою Божою та уповає на Волю Божу, а для опанування бурхливими інстинктам невпинно звертаються до Бога як найсправедливішого судді [9]. Бог використовує світ і Своє Слово, щоб закласти основу для позитивного вирішення проблем

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LV mezinárodní kolektivní monografie

людини, сприяє всеможливим позитивним змінам. Завдяки слуханню Божого голосу і підкорення Йому своїх думок та переживань відбуваються позитивні зміни у внутрішньому світі особистості [10]. В усіх ситуаціях та моментах життя Він (Бог) опікується людиною як Своїм творінням, коли в неї виникають різноманітні проблеми, труднощі, зумовлені її гріховністю, деструктивними мотиваційними тенденціями, деструктивним впливом соціального оточення та злими демонічними силами.

Якраз релігія сприяє добробуту людини усіх сферах життя, дає надію та оптимізм, задає автентичну мету і сенс життя, сприяє самоповазі, допомагає адаптуватися до горя, соціальній підтримці, знижує рівень депресії, попереджує самогубство, знижує тривожність. Як показують емпіричні дослідження віруючі люди менше вживають алкоголь і наркотики, менше скоюють правопорушень та злочинів, відчувають себе щасливішими у житті, в т.ч. сімейному. Як показують сучасні дослідження віруючі солдати більше збережені в ситуації воєнного лихоліття, ніж невіруючі.

Християнські консультанти і терапевти працюють із невичерпним ресурсом Христового відкуплення [11]. У практиці християнської терапії душі забезпечується зустріч клієнта (потребуючого) з Богом, здійснюється духовне керування через відповідні спрямування консультування і молитву, коли Бог бере безпосередньо участь у терапевтичному процесі [12]. Це означає, що повне внутрішнє зцілення особистості залежить від діяння Святого Духа. Під-час зустрічі потребуючого з Богом відкриваються двері його душі для Бога, Який у терапевтичній ситуації діє надприродним способом, причому, який Сам обирає [13]. У ситуації терапії душі Бог проявляє ініціативу, а людина з допомогою терапевта відповідає на неї.

Значущість духовного чинника не обмежується досягненнями у підтримці клієнта, а проявляється у посиленні стратегії збереження

досягнутих наслідків (результатів) психотерапії та наступного постійного розвитку (процвітання) особистості. Це означає, що завдяки дії духовного чинника у людини, яка жила з великими проблемами, можуть ставатися чудеса звільнення від скептицизму, апатії, безнадії, тривоги, безпорадності, безпомічності в напрямі до постання дива у житті, від дива до глибокої віри, від віри до благодаті [14].

У практиці християнської терапії душі Святий Дух присутній у клінічній ситуації одночасно в душі (внутрішній світ) клієнта і душі терапевта (консультанта), коли вони обидва моляться [15]. У процесі християнської терапії забезпечується усвідомлення клієнтом присутності Бога: зосередження на Ісусі та відбувається своєрідна «передача» терапевтом психологічної теорії і психотерапевтичного втручання у розпорядження Святого Духа, Який спрямовує його (терапевта) у напрямі доцільного використання знань та професійного досвіду, щоб в конкретній ситуації, в конкретну мить допомогти клієнту у вирішенні його проблем. Християнський терапевт просить Бога оживотворити та благословити його терапевтичні вміння та використовувати теорію [16]. Під впливом Божественної благодаті психологічна теорія ніби освячуються, а віра стає терапевтичною [17]. Це означає, що терапевту недостатньо здійснювати засвоєні під час фахової освіти психологічні впливи, дотримуватися визначеного протоколу, принципів чи розгляду перспектив, а насамперед, необхідно забезпечувати зустріч клієнта з Христом [18].

Визнання залежності результатів терапії (психотерапії) від звернення до Бога – це не одягання на клієнта «гальмівної сорочки», а використання срібної нитки, яка постійно нагадує про необхідність діалогу з Богом як основи постання здорової особистості. Зустріч з Богом не просто виліковує рани, а дозволяє віднайти нове життя з новою силою, смыслом та в благодаті.

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LV mezinárodní kolektivní monografie

Фактично, це означає, що християнський терапевт стає співтворцем нового життя в серці спраглої людини як найбільшого привілею християнського життя [19; 20].

У кабінеті християнського терапевта оживають небеса [21], бо Господь огортає клієнта своєю любов'ю, благословляє на добрі зміни, міцно підтримує в сповнених любові Своїх руках, просто посеред гріха та в стані понівиченості очищає його, коли той почувається абсолютно безнадійним і навіть думає про найтрагічніше – самогубство.

Під час християнської терапії душі Бог бере участь у терапевтичному процесі в такий спосіб, що Христос сам стає надійним провідником всього корисного для людини. Для цього необхідно, щоб Особа Христа ожила в нашому розумі та серці Святим Духом, а Слово Боже було мірилом перевірки того, що відбувається у служінні терапевта [22]. За такого підходу завдання людини – дозволити Святому Духові трансформувати себе, надати «повноваження» творити її заново з любов'ю, радістю, спокоєм, надією та красою, цілісно [23].

Виявляється, що клієнту, як правило, зробити самому це не вдається і тому християнський терапевт забезпечує часто драматичну, але зцілюючу зустріч з Богом, коли тому необхідно ніби народитися знову [24]. За таких умов відновлення та зростання особистості потребуючого відбувається миттєво – завдяки одному Божому дотику [25]. Звичайно, щоб зустрітися з Богом, сама людина має навмисно докладати зусиль, втихомирити свій індивідуальний дух, своє его та гординю, тіло, щоб почути голос Бога. Вона має бути готовою до Його втручання у вигляді несподіваних добрих думок, образів та уявлень, одночасно інколи досить тривалий час володіти терпінням, смиренням, каяттям, чекати, коли відкриється нове, але добре невідоме [26]. Виявляється, що коли ми хочемо побачити те, чого ніколи не

бачили, ми повинні бути готові йти туди, де ще ніколи не були. Христос як найголовніший терапевт прагне підняти нас особисто і колективно (група, нація) до рівня квітучої, нескінченної та надзвичайно чудової автентичної цілісності [27], що приносить справжнє щастя, свободу.

Вплив Бога не обмежується лише терапевтичною ситуацією. Людина має визнавати вплив Бога та Його присутності у всіх наступних життєвих ситуаціях повсякденного життя (стосунки, праця, відпочинок), особливо, коли стикається з неприємними чи складними обставинами, внутрішніми конфліктами (боротьба між гординою та Божими імперативами). Духовна людина самоініціативно дозволяє Святому Духові змінити себе заново, з любов'ю, радістю, спокоєм, надією, красою, щоб жити цілісно і гармонійно [28]. Коли ми віддаємо свою долю в Божі руки, то ми стаємо новою людиною (Новим Адамом), відчуваємося піднесеними і визволеними, бо «для людей це неможливо, але з Богом все можливо» (Матвія, 19:26) [29]. Це означає, що людина володіє даною Богом радикальною здатністю змінюватися у напрямі зцілення, виздоровлення, ставати щасливою, повноцінно жити, реалізувати духовні, душевні та тілесні здатності.

У людини, яка живе у XXI ст., теж можуть ставатися чудеса [30]. І в нашу епоху для людини усі добрі наміри та бажання відкриваються Святим Духом, Який скеровує її сильніше опанувати духовними чеснотами: любов'ю, прощенням, співчуттям, радістю, подякою, миром і надією. Людина долає важкі переживання не просто стверджуючи віру в Божу істину, а закликаючи і переживаючи Божу присутність [31]. Стосунки з Богом посилюються, коли ми звільняємося від неправди (упереджень, поганих думок). Для цього слід змінити систему стосунків з собою, іншими людьми, світом взагалі, постійно ставити собі глибокі світоглядні запитання,

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LV mezinárodní kolektivní monografie

здійснювати чесний перегляд власного життя, виконувати своєрідну моральну інвентаризацію (переоблік) власних переконань, переживань, життєвих орієнтацій та поведінки [32]. Християнська терапія душі як трансформаційне духовне втручання передбачає вибір Христа як турботливого пастуха. Вона передбачає духовне виховання (здіяння Святого Духа) в умовах сім'ї, родини, в освітніх закладах, професійних і військових колективах). Професійне християнське консультування пов'язане з церквою [34]. На жаль, часто клієнти є віддаленими від Бога, а тому з ними не стаються радикальні позитивні зміни [33].

Висновки. Наукова психотерапія має свої обмеження, не забезпечуючи глибинних, стійких змін, бо не орієнтується на цілісне уявлення про внутрішній світ людини, нехтуючи духовним чинником. Навпаки, християнські терапевти актуалізують ресурси Христового відкуплення. Трансцендентний вимір християнської терапії душі стосується забезпечення терапевтом зустрічі потребуючого (клієнта, психічного хворого) з Богом, Який закладає основи для позитивного вирішення проблем. Духовний чинник забезпечує підтримку, зміну клієнта та посилює позитивно-конструктивні стратегії наслідків терапії з наступним постійним процвітання у любові, добрі, щасті, самореалізації та справжніх життєвих успіхів. Звичайно, це потребує постійних і потужних зусиль людини. Зустріч з Богом дозволяє віднайти нове життя з новою силою та в благодаті. Християнські терапевти дотримуються ідеї, що Бог бере безпосередню участь у терапевтичному процесі, а одне із своїх завдань вони вбачають у забезпеченні зцілюючої зустрічі клієнта з Богом. Переконані вони, що і у XXI ст. з людиною можуть ставатися щасливі чудеса і в такий спосіб є можливість забезпечити зцілюючі позитивні результати терапії.

Список використаних джерел:

1. Іванчіч Томіслав. Діагностика душі й агіотерапія / Пер. О. Гладкий. Львів: Свічадо, 2023. 296 с.
2. Мур Томас. Піклування про душу: як сповнити глибиною і сенсом щоденне життя / пер. з англ. Ольга Демиденко; за фак. ред. Дмитра Залевського і Олега Фешовця. Львів: Видавництво "Астролябія", 2020. 448 с.
3. Климишин О.І. Психологія духовності особистості: християнсько-орієнтований підхід. Івано-Франківськ: Гостинець, 2010. 440 с.
4. Савчин М.В. Християнська терапія душі людини: методологічні засади / Moderní aspekty vědy: LIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. str. 278. S. 112 – 127.
5. Савчин М.В. Духовна парадигма психології: монографія / Мирослав Савчин. К.: Академвидав, 2013. 224 с.
6. Савчин М.В. Духовний потенціал людини: монографія / М. В. Савчин. – 2-ге вид., переробл. і допов. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 508 с.
7. Савчин М.В. Здатності особистості: монографія. К.: ВЦ. «Академія», 2016. 288 с. (Серія «Монографія»).
8. Савчин М.В. Християнська терапія душі людини: методологічні засади /Moderní aspekty vědy: LIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2025. str. 278. S. 112-127.
9. Велч Едвард Т. Інтервенсії, що трнсформують особистість в процесі біблійного консультування / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 79-93.
10. Олшледжер Джордж Дорогою універсальної емпіричної моделі допомоги / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя/ переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 313-328.

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LV mezinárodní kolektivní monografie

11. Епплбі Девід В., Олшледжер Джордж Заклик до оновлення життя / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 21-37.

12. Олшледжер Джордж Молитовне читання Святого Письма в межах пізнавальної/ поведінкової/ системної терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 201-214.

13. Епплбі Девід В., Олшледжер Джордж Заклик до оновлення життя / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 21-37.

14. Олшледжер Джордж Дорогою універсальної емпіричної моделі допомоги / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 313-328.

15. Сендфрід Мара Модель внутрішнього зцілення Іллі / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 35-51.

16. Зейдерс Чарльз Л., Шенінгер Дуглас, Ріффель Герман, Качезе Робін, Веґрин Джулі Вступ: на шляху до християнського холізму / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 108-121.

17. Зейдерс Чарльз Л., Шенінгер Дуглас, Ріффель Герман, Качезе Робін, Веґрин Джулі Вступ: на шляху до християнського холізму / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 108-121.

18. Вордл Террі Сприяння особистісному збудуванню у формаційному консультуванні через зустрічі з Богом / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 162-201.

19. Верник Леслі Християнська когнітивна поведінкова терапія депресивних і тривожних станів / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 229-245.

20. Олшледжер Джордж Молитовне читання Святого Письма в межах пізнавальної/поведінкової/системної терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 201-214.

21. Олшледжер Джордж Молитовне читання Святого Письма в межах пізнавальної/ поведінкової/ системної терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 201-214.

22. Епплбі Девід В., Олшледжер Джордж Заклик до оновлення життя / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 21-37.

23. Гарт Вебер Кетрін Поєднання віри та науки про добробут людини / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 289-300.

24. Епплбі Девід В. Зустрічі, що змінюють життя. Коли Бог увіходить / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 301-312.

25. Олшледжер Джордж Дорогою універсальної емпіричної моделі допомоги / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя/ переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 313-328.

26. Епплбі Девід В. Зустрічі, що змінюють життя. Коли Бог увіходить / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 301-312.

27. Зейдерс Чарльз Л., Шенінгер Дуглас, Ріффель Герман, Качезе Робін, Вегрін Джулі Вступ: на шляху до християнського холізму / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 108-121.

MODERNÍ ASPEKTY VĚDY

Svazek LV mezinárodní kolektivní monografie

28. Гарт Вебер Кетрін Поєднання віри та науки про добробут людини / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 289-300.

29. Гаррен Гамільтон Джулі, Генрі Джей Філіп Сила Христа у трансформації небажаної гомосексуальної поведінки і потягу / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. – 352 с. С. 269-289.

30. Олшледжер Джордж Дорогою універсальної емпіричної моделі допомоги / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 313-328.

31. Сміт ЕД. Теофістичне молитовне служіння / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 51-64.

32. Дорсі Майк Вільямз Людська природа з огляду на реабілітацію після залежності в груповій терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 256-268.

33. Олшледжер Джордж Молитовне читання Святого Письма в межах пізнавальної/ поведінкової/ системної терапії / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 201-214.

34. Олшледжер Джордж Христос у Християнському консультуванні / Епплбі Девід, Олшледжер Джордж. Зустрічі, що змінюють життя / переклад з англ. О. Разіньков. – К.: Паливода А.В., 2018. 352 с. С. 329-345.